

CONFERÈNCIA CLACSO 2015

VII CONFERÈNCIA
LLATINOAMERICANA
I DEL CARIB
DE CIÈNCIES SOCIALS

Amb el tema central "Les transformacions democràtiques, la justícia social i els processos de pau", va tenir lloc la VII Conferència Llatinoamericana de Ciències Socials (CLACSO) del 9 al 13 de novembre del 2015.

Pere Polo
president d'Ensenyants Solidaris

L'assistència a la cimera es va dur a terme a distints escenaris de Medellín, a Colòmbia, ja que el seu desenvolupament es realitzà mitjançant conferències magistrals, amb eixos temàtics com els següents: "Cultures de pau i polítiques de memòria", "Drets al territori en la ciutat i en el camp", "Pobresa i desigualtat", "Violència, segure-

tat i drets humans", "Estat, democràcia i drets polítics", "Economies i alternatives al desenvolupament", "Moviments socials i lluites populars", "Esquerres i processos d'emancipació", "Ambient, natura i canvi climàtic". I un sobre "Educació, igualtat i transformació social". En un dels panells d'aquest eix, vaig participar juntament amb altres col·legues del Brasil, Colòmbia i l'Argentina.

En la meua intervenció em vaig referir a la lluita que s'havia viscut a les Illes Balears al llarg d'aquests darrers anys. Entre d'altres qüestions, vaig esmentar que la clau de l'èxit de la nostra lluita davant un govern que va despreciar l'educació i que va legislar en contra d'ella va ser el manteniment de la unitat de tot el sector, de tots i totes les docents, de les famílies i de la societat en general.

Però més important que la manera com s'entra dins un conflicte d'aquesta casta, i més per tractar-se d'una vaga indefinida, és com se surt d'ell. I en tot aquest temps, l'STEI no ha volgut cap tipus de protagonisme, sinó que sempre ha apostat per la unitat d'acció. Dins aquest context de forta mobilització del professorat, alguns actors de la lluita varen aprofitar per crear dos sindicats.

Acte inaugural amb la presència dels expresidents de Brasil Luiz Inácio Lula da Silva i d'Uruguai José Mujica i Pablo Gentili, secretari executiu de CLACSO.

Gent fent coa per assistir a la conferència de José Mujica

Vaig explicar que el resultat de tot plegat ha tengut conseqüències positives i negatives. En el cantó d'allò positiu, la possibilitat d'haver tombat el govern del Partit Popular i l'accés al poder d'un nou govern que ja ha començat a fer els canvis legislatius pertinents per a revertir les retallades de la legislatura anterior, amb la signatura de l'Acord marc, entre d'altres mesures. En l'aspecte més negatiu, el trencament de la unitat d'acció, que tants bons resultats ha donat. Des de l'STEI, sempre hem propugnat fronts unitaris per enfortir l'educació com un dret i no com un servei, i hem lluitat i seguirem lluitant per rebutjar qualsevol proposta de pacte educatiu que ens imposi una agenda educativa amb principis neoliberals, encara que sigui de forma encoberta.

La Conferència comptà amb més de 37.000 inscrits, un 80% d'ells menors de 25 anys, i un ampla programa

amb 250 activitats, en les quals intervingueren més de 700 convidats internacionals; intel·lectuals, activistes socials, polítics, periodistes i sindicalistes de 43 països del món, des de l'Estat espanyol, el Líban i Vietnam, els Estats Units i Rússia, l'Índia i el Senegal, a tota l'Amèrica Llatina

i el Carib. Això fa que el pensament crític a l'Amèrica Llatina sigui més viu que mai.

En coincidència amb l'agenda acadèmica, a la ciutat de Medellín es duia a terme la XXV Assemblea General de CLACSO, en la qual els convidats varen poder parlar so-

bre pobresa i educació, entre d'altres problemàtiques pròpies de la regió.

Han estat uns dies de pensar, discutir i analitzar de manera intensa l'Amèrica Llatina en moltes dimensions, sobre qüestions tan diverses com models de desenvolupament, processos polítics, pobresa i desigualtat, migració, gènere, polítiques de joventut, educació. S'ha parlat de qüestions que són d'una importància cabdal per a pensar l'Amèrica Llatina.

El certamen acadèmic, organitzat pel Consell Latinoamericà de Ciències Socials (CLACSO), ha estat considerat la reunió més important del món pel que fa a les qüestions esmentades amb anterioritat. Un cop acabada la sessió de l'Assemblea, l'organització va emetre una resolució amb les seves visions i recomanacions sobre el procés de pau que es viu a Colòmbia.

Intervencions de Pablo Gentili

"El pensament crític a l'Amèrica Llatina és més viu que mai",

Davant la impossibilitat d'entrar al recinte per a escoltar la conferència de Lula da Silva, la gent s'aglomera per a seguir-la per les pantalles externes del recinte.

va manifestar al diari argentí “Página 12” el secretari executiu del Consell Llatinoamericà de Ciències Socials, Pablo Gentili. “Hem de reconèixer que els presidents Lula o Múgica no arriben a Colòmbia perquè es reuneixen quatre amics. Saben que seran partícips d'un gran for del pensament obert, amb el focus posat en els processos de transformació democràtica, en la justícia social i en la lluita per la pau a l'Amèrica Llatina i en el món”.

“La situació mundial, que tants canvis ha viscut, posa els pa-

Presentació de José Mujica per part de Pablo Gentili.

“El que queda clar és que, en ser tan complexes les sortides, cal recórrer a l'anàlisi”, afirmà Gentili. “Sabem què es va fer i què no es va fer amb la pobresa, amb la desigualtat, amb la seguretat ciutadana, amb l'Estat, amb les institucions democràtiques, amb la participació social i amb les migracions. Però per a entendre què va passar i quins són els desafiaments del futur els intel·lectuals necessiten de la política. Com entendre, si més no, que amb un augment de la inclusió social s'hagin assolit en alguns països uns nivells tan alts de

violència, i de violència policial? No s'ha de tenir por a la discussió”.

Segons el secretari executiu, la col·laboració entre CLACSO i la política la varen entendre personalitats com Evo Morales i el seu ministre general de govern, Juan Ramón Quintana Taborga: “Evo participà en reunions promogudes per CLACSO amb organitzacions socials, i Quintana directament fou un becari CLACSO”. Per això, “els que investiguen han d'entendre com es gestionen les polítiques i com els ritmes de la

is de l'Amèrica Llatina davant la necessitat de continuar amb polítiques progressistes, nacionals, populars, d'esquerra i ciutadanes, segons com se les classifiqui en els diferents països de la regió”, explicà Gentili. “Per ventura la gran quantitat d'inscrits es deu a un enorme interès no tant per escoltar un balanç sinó els desafiaments sobre el futur a l'Argentina, el Brasil, l'Equador i a Veneçuela. És un espai de l'esquerra mundial molt plural, molt obert perquè l'esquerra no vol generar pensaments dogmàtics sinó plantejar controvèrsies i discutir cap a on anam”.

Miriam Feldfeber, Dalila Andrade Oliveira i Jenny Assael Budnik del grup de treball “Polítiques Educatives i dret a l'Educació a Amèrica Llatina i al Carib”.

política, sobre tot en la gestió, no són els mateixos que els de la investigació acadèmica”.

“El pensament crític té com a guia els principis de la igualtat, de la justícia social, de l'enfortiment i la radicalització de la democràcia, per la necessitat de destruir els poders opressors, per la lluita contra els racisme i contra tota forma de violència”, digué Gentili. “És un pensament llibertari i inconformista, que sempre en vol més perquè la

ció del dret a la ciutat, com a pensament crític emergent des d'una epistemologia del sud, en un context de segregació i desigualtat estructural com, per exemple, és el cas emblemàtic de Bogotá.

Reelecció de Pablo Gentili

Una de les decisions de la XXV Asamblea General de CLACSO que es va dur a terme a Medellín, amb la participació de més de 430 representants dels centres afiliats, fou la de reelegir, després d'un període

Pablo Gentili (Director executiu de CLACSO) i Fernanda Saforcada (Directora acadèmica de CLACSO). Acte de cloenda.

democràcia sempre es pot enfortir”.

D'acord amb l'enfocament global de la VII Conferència de CLACSO, és important considerar l'aportació de la societat civil en la construc-

ció de tres anys com a secretari executiu del Consell Llatinoamericà de Ciències Socials, Pablo Gentili.

CLACSO és una institució internacional no governamental creada l'any 1967 amb

estatut associatiu a la UNESCO. Actualment reuneix 432 centres d'investigació i postgrau en el camp de les ciències socials i les humanitats en 26 països de l'Amèrica Llatina, el Canadà, Alemanya, Espanya, França i Portugal.

Les intervencions de Lula da Silva i José Mujica, seguides per multitud de persones tant dins del recinte (3.000 i 5.000 persones) com fora, anaven destinades a discutir la importància de la participació política dels joves i els avenços dels processos d'integració llatinoamericana durant la darrera dècada.

Lula es referí a la constel·lació de caps d'estat que varen coincidir en el Con Sud la dècada passada: Hugo Chávez, Evo Morales, Rafael Correa, Tabaré Vázquez i Michelle Bachelet. “Som part d'una de les millors experiències de l'esquerra a

l'Amèrica Llatina”, i esmentà alguns dels èxits d'aquests règims; en particular la derrota de l'Acord Llatinoamericà per al Comerç i la creació de l'Aliança Bolivariana per als pobles de la nostra Amèrica (ALBA). Tant Lula com Mujica varen posar l'èmfasi en expressar que no només avui ens trobam davant del risc d'un retrocés en les conquestes socials, sinó també en les polítiques d'integració regional, tot just 10 anys després d'aquesta immensa conquesta que fou la Cimera de Mar del Plata i del No a l'ALCA.

Malgrat això, va reconèixer “no vàrem aconseguir fer tot el que s'esperava de nosaltres”. Sí, el seu país travessa la seva major crisi des del 1999. Però aquesta crisi no va néixer a Brasília, nasqué a Nova York, cor del sistema financer mundial.

Vista general d'una de les sales de conferències.

Lula va ser interromput amb fortes ovacions quan donà suport al procés de pau entre les FARC i el govern colombià, denuncià l'onada destituent contra governs progressistes i proposà als joves que militin en la política.

En nombrosos panells, la preocupació davant un eventual retrocés en el procés de democratització política, social i econòmica que han viscut alguns països al llarg dels darrers anys generà intensos i encesos debats.

La Conferència CLACSO cridà l'atenció sobre l'avenç conser-

es nega la política, el que ve després és pitjor; vagin alerta amb els que parlen contra la política. No hi ha cap altra sortida fora de la política".

Assenyala que una part de les elits "no accepten la política de l'ascensió de les persones més pobres ni l'ascens del poble", i se senten "incòmodes" quan veuen que fills d'empleades domèstiques i obrers es converteixen en metges o enginyers.

Lula digué que la "gran mentida" d'aquest segle va ser la Guerra d'Iraq, i cità una trobada que va tenir amb George

Pere Polo entregant la camiseta del STEI a Juan Carlos Monedero i a Fernanda Saforcada.

Taula rodona "Educació, lluites populars i processos democràtics". Intervenció de Pere Polo (STEI), Adriana N. Fassio, Fernando A. Trujillo (Colòmbia), Alexandra Pérez (Colòmbia), Inés Barbosa (Brasil) i Daniel Hugo Suárez (Argentina).

vador que viu l'Amèrica Llatina i sobre els catastròfics efectes que tendria el retorn a les polítiques d'ajustos duites a terme pels governs neoliberals en la dècada dels noranta.

Lula encoratjà els joves perquè no es deixin seduir per la despolitització i pel rebuig a les accions col·lectives en organitzacions socials i sindicals. "Estimats joves: els desafiï perquè no creguin en aquestes bajanades que diu la premsa del nostre continent. La major oposició als governs progressistes és la premsa del nostre continent. El que vostès han de fer és rebutjar la negació de la política. Quan

W. Bush, quan ambdós dirigien els destins del Brasil i

dels Estats Units, en què el seu homòleg li digué que era necessari "acabar amb l'enemic". "Li vaig dir que la meua guerra era contra la misèria i els milions de persones que en el meu país passen gana".

"Enfortir l'educació no és una despesa, és una inversió", afirmà i després remarcà que "no pot ser un privilegi només per a rics" i considerà que això "és una injustícia crònica" en el sud del continent.

L'expresident de l'Uruguay, José Mujica, parlà sobre el procés de pau a Colòmbia, la democràcia, els efectes ne-

gatiu del mercat damunt els estats i la política en el món globalitzat, així com dels desafiaments d'integració dels països llatinoamericans. Plantejà que el món actual necessita tres tipus de mesures internacionals: en primer lloc, mesures contra la desigualtat; en segon lloc, mesures contra la pobresa; i finalment, mesures en favor del medi ambient.

Baltasar Garzón, a la conferència de clausura, parlà sobre temes com els drets humans, la pau i la justícia de l'Amèrica Llatina. Per exemple, per a ell la pau si no és hu-

Intervenció de Jaume Carbonell, exdirector de Cuadernos de Pedagogía.

Intervenció d'Heleno Araujo (CNTE, Brasil).

mana, no és pau: "Tots tenim dret a la pau, i els drets humans constitueixen un tot imprescindible els destinataris dels quals són els éssers vius; i Sudamèrica ha pres una iniciativa monumental en aquest aspecte, d'una manera especial Colòmbia amb les FARC". Afegí que la pau només pot existir en circumstàncies en les quals els drets humans siguin respectats, promociats i defensats; i que aquest és el repte de la regió.

Baltasar Garzón digué que el procés de pau a L'Havana ha de ser amb un sol llenguatge, i així culminar en un acord mutu. A més assegurà que dels habitants del país n'hi ha

la meitat en contra i l'altra meitat a favor, però que aquest fet ve determinat per una trampa que alguns esta-

bleixen en els mitjans de comunicació que, segons ell, desinformen en lloc d'informar.

"A l'Amèrica Llatina vivim un moment en què s'han de comprendre els drets humans. És una necessitat, per damunt de la tipificació. De fet la democràcia ja no és un espectacle de cada 4 anys, sinó un procés proactiu en el procés d'elecció popular" explicà Garzón.

Per a Garzón, l'única forma d'erradicar la violència és amb la transparència. Pel que fa al procés de pau del Govern amb les FARC, el jutge espanyol creu que hi ha una població que no vol que la guerra s'acabi mai, ja que manegen interessos ocults, econòmics, socials i polítics.

"Pot semblar una barbaritat però hi ha qui viu molt millor amb una violència definida que amb una lluita efectiva contra ella", afirmà mentre deia que la seguretat i la justícia són dos termes que s'han d'usar a l'hora, perquè la seguretat jurídica és la certesa que els mecanismes de la justícia beneficiaran tots els ciutadans.

Per a Garzón, l'educació ha d'integrar els drets humans amb la pau: "Hi ha d'haver una transició política cap a la transició social. Una pau justa, no de justícia de pau, sinó en un context en què s'estableixin d'una manera obligatòria. I en això els joves hi tenen un paper fonamental". ■

També hi participà Baltasar Garzón.

